

Til Stortingets energi- og miljøkomité

Elektrifisering som klima- og næringsstrategi

Betydelige forpliktelser til klimagassreduksjoner vil også i Norge bety en stor energiomlegging, særlig i transportsektoren, som vil være både krevende og kostbar å gjennomføre. Vi mener økt elektrifisering er det klart viktigste klimatiltaket både i Norge og i resten av Europa, og er opptatt av at Stortinget ved behandlingen av statsbudsjettet legger til rette for å redusere bruken av fossil energi. Norges forpliktelser til reduserte utslipp utenfor kvotesystemet er omfattende og omhandler i særlig grad transportsektoren. Energi Norges visjon er at Norge skal ta en global lederrolle som det første fornybare og fullelektriske samfunn i verden. Vi er overbevist om at det er en god strategi for å gjennomføre nødvendige klimakutt i Norge, samtidig som det skaper grunnlag for høy norsk verdiskaping. Norge har et unikt utgangspunkt ved at vi har et av verdens reneste og sikreste energisystem.

Redusert el-avgift fremmer elektrifisering

Norge gikk aldri fossilveien i kraftproduksjonen, og både oppvarming og matlaging skjer allerede gjennom utslippsfrie energibærere. Norge er lenger fremme på elektrifisering av transportsektoren enn noe annet land. Norge har altså et forsprang på veien mot lavutslippssamfunnet. Det er derfor positivt at regjeringen foreslår å redusere el-avgiften, med én øre etter prisjustering, fra dagens 16,58 til 15,83 øre/kWh. Det er et første og viktig steg mot å redusere avgiftsbelastningen på den viktigste utslippsfrie energibæreren.

Rammevilkår for flere investeringer i vannkraft

Det er et stort behov for reinvesteringer i vannkraften, noe samtlige partier på Stortinget påpeker i sine partiprogrammer. En opprusting av vannkraften er både en mulighet og en forutsetning for ny industri og nye arbeidsplasser. Når næringslivet generelt får redusert selskapsskatt, er det oppsiktsvekkende at regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2019 foreslår en netto skatteskjerpelse for vannkraft. Spesielt når det nylig er nedsatt et ekspertutvalg som skal vurdere om kraftskattesystemet er til hinder for samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer.

Energi Norge har foretatt en beregning for grunnrenteskattepliktig virksomhet isolert sett. Den viser at forslagene til satsendringer for 2019 innebærer en netto årlig skatteskjerpelse på vel 75 mill. kroner. Energi Norge mener det er prinsipielt uheldig at særskatten på fornybar energiproduksjon øker når selskapsskattesatsen settes ned. Ser man omleggingen av selskapsskatten under ett (fra 2014), er avstanden mellom skattenivået for norske næringsliv generelt og vannkraftproduksjon økt med 7 prosentenheter. I tillegg har avstanden i skattenivå økt til både andre teknologier (f.eks. vind) og til vannkraft i Sverige, der Riksdagen i 2016 vedtok å fase ut all særskatt på vannkraft, bl.a. for å sikre nødvendige reinvesteringer i gamle vannkraftverk.

Energi Norge finner det overraskende og uheldig at vannkraftskatten skjerpes samtidig som regjeringen har satt ned et ekspertutvalg som skal foreta en helhetlig vurdering av kraftverksbeskatningen. Utvalget ble nedsatt 22. juni og skal levere sin innstilling innen 1. oktober

2019. Som det pekes på i mandatet, er det et stort behov for reinvesteringer for å opprettholde dagens vannkraftsystem. Skatteregimet oppfattes av aktørene som klart vridende, noe som forsterkes gjennom regjeringens forslag til skatteskjerpning i 2019. Utformingen av grunnrenteskatten bidrar til at samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter blir utsatt eller skrinlagt. En viktig årsak til dette er den svært lave skjermingsrenten (friinntektsrenten), 0,4 prosent for 2017. Denne renten er langt lavere enn relevant lånerente, og kraftprodusentene opplever derfor i praksis grunnrenteskatten som en barriere for investeringer. Konsekvensen er at effektiv skattesats¹ for grunnrenteskattepliktig vannkraft i praksis alltid blir høyere enn marginalsattesatsen, som etter forslaget for 2019 blir på 59 prosent. Enkelte kraftverk med høy gjeld opplever i dag en effektiv skattesats over 100 prosent. Dette utgjør et stort hinder for nødvendige reinvesteringer i den norske vannkraften. Energi Norge mener at Stortinget må utsette eventuelle endringer i grunnrenteskattesatsen til ekspertutvalget har lagt fram sin innstilling.

Utjevning av nettleie

Dagens planer for nettutvikling indikerer omfattende investeringer i nettet de neste ti årene. På denne bakgrunn forventes nettkostnadene å gå vesentlig opp i årene som kommer. Dette gjør spørsmålet om utjevning mer politisk aktuelt fordi nettleien vil øke. Som nettselskaper skal vi anstrenge oss for å drive så effektivt som mulig, og å bruke ny teknologi, bedre samarbeid og lang erfaring for å ikke investere mer enn det som er nødvendig. Det som betyr mest for hvor mye folk skal betale for strømmettet fremover, er hvor effektivt nettet drives, hvor mye som skal investeres fremover, og hvor høye avgiftene er. Nettselskapene i Energi Norge er opptatt av å kunne vise kundene sine at de driver effektivt.

Det er ulike syn blant Energi Norges medlemmer både om behovet for og eventuell innretning av tariffutjevning. Det må være en klar forutsetning dersom slike ordninger etableres at insentivene både for kunder og nettselskaper for effektiv drift og investeringer svekkes så lite som mulig.

I mars ba Stortinget regjeringen utrede utjevning av nettariiffene i Norge og komme tilbake med en egen sak om dette til høsten etter et representantforslag i oktober 2017. I forslaget påpekes det bla store forskjeller mellom nettleie i ulike selskaper «*der Lærdal Energi AS har den høgaste nettleiga i landet med 86,6 øre pr. kWh, medan Hafslund Nett AS på det sentrale østlandsområdet har nettleige på 50,5 øre pr. kWh.*». Dette er inklusive avgifter og derfor det kundene møter som nettkostnad.

Regjeringen gir i statsbudsjett en bred omtale av utjevning av nettleie. Basert på utredninger fra NVE om den samlede reguleringen av kraftnettet, vurderer regjeringen at utjevning av tariffene vil svekke insentivene til effektiv drift av nettselskapene fordi koblingen mellom nettselskapet sine kostnader og kundene sin nettleie blir svekket, noe som kan føre til økende kostnader for samfunnet som helhet. Det foreslås på denne bakgrunn ikke nye tiltak for utjevning av nettleie.

Energi Norge mener det er forbedringspunkter i dagens tariffingspraksis som vil ha utjevningseffekt. Dette omfatter bl.a. fordeling av tariffinntekter fra produsenter i det regionale distribusjonsnettet. At selskaper med regionalt distribusjonsnett og mye tilknyttet produksjon ikke får beholde inntekter fra produsentenes fastledd, er ikke en bærekraftig løsning. Et initiativ for mindre forskjeller i nettleie bør derfor inneholde en omlegging av dagens system for fordeling av tariffinntekter fra produsenter. En endring her i riktig retning vil bidra til lavere nettariiffer i områder som i dag har høye nettariiffer på grunn av mye fornybar produksjon i området. Endringene i den såkalte k-faktoren i Statnetts prising for 2019 gjør også at strømkunder i områder hvor mye produksjon er samlokalisert med forbruk får økte kostnader. Statnett har signalisert ytterligere endringer i samme retning.

¹ Effektiv skattesats = ordinær selskapsskatt + grunnrenteskatt målt mot skattegrunnlaget (alminnelig inntekt)

Strømkundene betaler i dag gjennom nettleien mer enn det dobbelte av hva det koster å investere og drive strømmettet, på grunn av skatter, avgifter og påslag. Avgiftspolitikken påvirker rammene for utjevning av hva kundene faktisk betaler for nettet. Det er fritak i deler av landet når det gjelder moms og elavgift, og eiendomsskatten, som også er en del av nettleien, varierer mye. Det er positivt at regjeringen foreslår å redusere elavgiften, men den vil også etter dette utgjøre like mye som nettleien utgjør mange steder i landet eksklusive avgifter. Redusert elavgift bør fortsatt være et egnet tiltak for å utjevne nettleie, og vil samtidig redusere skattlegging av miljøvennlig energibruk ytterligere.

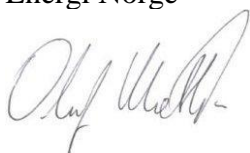
I energiloven er samfunnsøkonomisk effektivitet et viktig mål, og de prissignalene som nettkostnadene representerer, er viktige for hvordan kundene tilpasser seg i kraftmarkedet. Det følger også av EU-lovgivningen at nett-tariffer skal reflektere kostnadene i nettet, og det legges vekt på lokaliseringssignaler. Disse hensyn taler mot å svekke sammenhengen mellom kostnader og pris til kunden. Et frimerkeprinsipp vil ta bort prissignaler fra alle nettnivåer og virke uheldig i forhold utviklingen av et kostnadseffektivt nett, samt ta bort fordelene for kunder som i dag har fritak fra elavgift og moms på nettleie. Priser man nettjenester likt, vil dette trolig føre til økte kostnader for bransjen og for samfunnet.

Elektrifisering av transportsektoren

Det er positivt at regjeringen foreslår å øke Enovas bevilgninger med 345 millioner kroner til å redusere fossil energibruk, særlig i transportsektoren. Vi mener dette også har potensial til å utvikle nye arbeidsplasser og økonomisk vekst i Norge. Når det gjelder næringslivstransport, er det imidlertid skuffende at regjeringen ensidig snakker ned muligheten for en miljøavtale med tilhørende privat CO₂-fond etter modell av NO_x-fondet. Dette kan hemme de videre forhandlingene mellom næringslivet og staten om en miljøavtale.

Vi stiller gjerne i møter for å utdype våre synspunkter om disse sakene.

Vennlig hilsen
Energi Norge

Oluf Ulseth
Administrerende direktør